

1 Timoti

Poltä äma gubaŋi kubä Anutu täŋo man yänahäwani u jukuman iwetkuk

1 ¹⁻² ^a ^b Nanakna Timoti, näk Pol, Kristo täŋo aposorotä man ŋo kudän täŋ gamitat. Waki kerik-ken nanik nimagurani ämanin Anutu ba Kristo Jesu, yarä unitä peŋ näwet-pewän aposoro ahänkut. Kristo ini kubä-tägän kunum gänäŋ täga api nimagut yäpmän ärowek. Täŋpakaŋ Timoti, nadäkiniknek kubägän unita gäka nadänjira nanakna bureni ude täyan. Unita orakorak, butewaki ba bänep pidäm Anutu Nan ba Ekäninin Kristo Jesu uken nanik gäkä terak äroton.

Äma ätu Anutu täŋo man peŋawähut täkaŋ

³ ^c Timoti, näk Masedonia kome kwa yänkaŋ gäwetkuro ude kaŋ tä! Efesus komeken ätukät itkaŋ äma ätutä Anutu täŋo man yänpän peŋawähut täkaŋ uwä yabän yänpewi kaŋ pewut! ⁴ ^d Äma udewanitä imaka burenita nämo yäk täkaŋ. Uwä äbekiye oraniye täŋo kobap man yänjit äma biani umunitä it yäpmän äbuŋo unitäŋo mebärita yänpän-nadäk täk täkaŋ. Man udewanitä äbot täŋpani ämawebe täŋo nadäk-nadäki täŋpä wawäpän Anututa nadän imikinik täŋpän kuŋatta nämo täŋkentän yämik täyak. Ba imaka tägatäga Anututä ämawebe bänepi-ken täkta nadatak u nämoinik täŋkentän yämik täyak. Unita man jopi yäk täkaŋ u kaŋ pewut!

⁵ İma mebärita man kehäromi ŋo yäyat? U äbot täŋpani ämawebe bämopi-ken bänep iron kädet täŋmeham täkta yäyat. Täŋpakaŋ bänep iron kädet u jop nämo ahäwek. Nämoinik, Jesuta nadäkinik bureni täŋpän Anutu iŋamiken bänep kuräki-inik itkaŋ bänep udewanitä kädet

^a 1:1 Kol 1:27 ^b 1:2 Apos 16:1-3; Tai 1:4 ^c 1:3 Plp 2:24 ^d 1:4 1Ti 4:7; Tai 1:14

u siwoŋi yāŋ tāwet tākaŋ ugānpāŋ iwatneŋ. Ude tāŋirā bānep iron kādet bureni u api ahāwek. ⁶Upāŋkaŋ āma ātu kādet u peŋpāŋ man jopi, jiraŋken nanik kaŋ-ahāŋkuŋo upāŋ yāpmāŋ kuŋat tākaŋ. ^{7^e} Tāŋkaŋ inita ŋode yāk tākaŋ; Nin Juda tāŋo бага man unitāŋo yāwoŋārewani āma yāk. Baga man unita nadāna tārek tākaŋ yāŋ yāk tākaŋ. Ude yāk tākaŋ upāŋkaŋ бага man unitāŋo mebāri nāmo nadāwā tārewākaŋ jop man yāk tākaŋ.

^{8^f} Tāŋpākaŋ ninā бага manta ŋode nadāk tākamāŋ; Uwā nadāk siwoŋi terak yāpmāŋ kuŋatnero uyaku бага man u imaka tāga yāŋ nadāne. ⁹Baga man u āma siwoŋi kuŋaranita yāŋpāŋ nāmo pewā ahāwani. Nāmo uwā āma бага man utpāŋ ārowani kādet pewā ahāk tākaŋ unita yāŋpāŋ pewani. Āma udewani Anutu tāŋo kādet māde ut imiŋkaŋ momi tāktāk kādet ba kome tāŋo kādet ugānpāŋ iwat tākaŋ. Tāŋpāŋ miŋiye naniye ba āma ātu kumāŋ-kumāŋ dāpmāk tākaŋ. ^{10^g} Ba kubokāret tāk tākaŋ, ba aŋ tāŋo kudān tāk tākaŋ, ba āmawebe jop yākŋatpāŋ yāpmāŋ pāŋku āma ātuta watā piā tāŋ yāmikta yāniŋ kireŋjirā moneŋ yāmik tākaŋ. Tāŋkaŋ āma udewani jopman yāk tākaŋ, ba Ekāni tāŋo wāpi yāŋpāŋ jopman terak yāŋkehāromtak man yāk tākaŋ, ba kādet waki u ba u Anutu tāŋo man mebāri burenitā yājiwāt tāyak upāŋ tāk tākaŋ. ^{11^h} Tāŋpākaŋ man bureni māde ut imik tākaŋ uwā manbiŋam Anututā nākā yāŋahākta namiŋkuko u. U Anutu irit gāripi nikek tāŋo māhemi, unitāŋo manbiŋam epmāget peŋyāŋek ikek u.

Ekānitā Pol oraŋ imikinik tāŋkuk

^{12ⁱ} Ekāni Jesu Kristotā kehāromi namiŋpāŋ tāŋ-kehāromtaŋ namiŋkuk. Tāŋkaŋ piāna tāga api tāŋpek yāŋ nadāŋ namiŋpāŋ watā piā tāŋ imetta yāŋ namiŋkuk. Unita bānep tāga man iwet tāyat. ¹³Bian it yāpmāŋ ābutken uken nāk Kristota yāŋārok man yāŋjit, komi imiŋit ba piāni tāŋpāwakta kādet mebāri mebāri pewa-ahāŋkuŋ. Tāŋpākaŋ guŋ itkaŋ Ekāni tāŋo mebāri nāmo nadāwa tumbāpāŋ waki tāŋ imiŋkuro mebāri unita Anututā butewaki nadāŋ namiŋkuk. ¹⁴Tāŋpāŋ Ekāni tāŋo iron tā nākā terak tokŋek parirān Kristo Jesuken nanik bānep ironkāt nadākinik nikek ahāŋkut.

^{15^j} ŋode nadā; Jesu Kristotā momi tāŋpani wakiken nanik yāmagutta kome terak āpuk. Man uwā bureni-inik. U kuduŋtagān bānepnin-ken peŋpāŋ yāpmāŋ kuŋatnaŋi. Tāŋpākaŋ waki tāŋpani tāŋo intājukun āma bureni u nāk ŋo. ¹⁶Kowata yāpnaŋi upāŋkaŋ butewaki pāhap, unitāŋo mebāri nākā terak kuduŋtagān āroŋkuk. Tāŋpāŋ āma momi wakiinik tāŋpani nāka butewaki u mebāri ŋodeta nadāŋ namiŋkuk. Āmawebe

^e 1:7 1Ti 6:4,20; Tai 1:10 ^f 1:8 Rom 7:12,16 ^g 1:10 Tai 1:9 ^h 1:11 1Ti 6:15

ⁱ 1:12 Apos 9:15; Gal 1:15-16, 1Ko 15:9-10; Gal 1:13 ^j 1:15 Luk 15:2, 19:10

nadäkinik tänpänj irit kehäromita biŋam tänayänj täkaŋ unitä kudän kudupi näkä terak äronjukuko unitäŋo mebäri kaŋpänj nadäneŋta Kristotä ude uwä täŋ namiŋkuk. Ude kaŋpänj nadänpänj ŋode täga nadäneŋ; Polta täŋ imiŋkuko udegän ninta täga täŋ nimek. ^{17^k} Unita ŋode yäwa! Irit kehäromi täŋo Ekäni u ekäni pähap. Uwä kumäk-kumäki nämo ba ämatä känäŋi nämo. U Anutu pähap kubägan. Unita unitäŋo wäpi biŋam ba epmäget peŋyänjeki pat yäpmänj kuŋpänj pen it yäpmänj kuk täyon. Bureni-inik!

^{18^l} Eruk, nanakna Timoti, profet ätutä man yänjtärenj gamani udegän peŋ gäwetat. Gäk man u iyap taŋpänj Ekäni täŋo man unita yänpänj ämik kaŋ tä. ^{19^m} Tänpäkaŋ nadäkinikka kehäromigan parirän bänepkatä kudän u siwoŋi yänj nadäk täyan ugänpänj kaŋ iwat. Äma ätutä ude nämo täŋkuŋo unita nadäkiniki pewä putärewäpänj waŋkuŋ. ^{20ⁿ} Äma uken nanik kubä wäpi Himeneus. Kubäwä wäpi Aleksada. Yarä u Anututa yänjärok man iwet täkamän unita Satan keru terak yepmaŋkut. Ude täŋkurowä Satantä komi yämiŋ yäpmänj kuŋirän kudän waki u kaŋ pewun yänpänj ude täŋkut.

Ekäniken yänjapikta jukuman

2 ¹ Eruk Timoti, intäjukunä nadäk kehäromi iŋit täyat uwä ŋode gäwera; Nadäkinik tänpänitä ämawebe kuduŋtagänta yänpänj Ekäniken yänjapik täkot. Tänpänj imaka u ba unita äma ätutä wäyäkŋek täkaŋ unita yänpänj Anutu-ken yänjapinpänj bänep täga man iwet täkot. ^{2^o} Täŋkaŋ kome täŋo intäjukun äma ba gapman kuduŋta Anutu-ken yänjapik manpänj mehamtänj yämik täkot. Yänjapik man ude yänjitna watä it nimiŋirä kwiniŋän itpänj Anutu iniŋ orerani ude kuŋatpänj kudupi siwoŋigän kaŋ itna. ³ Ude tänayänj täkamänj unitä api tägawek. Ba waki keru-ken nanik nimagurani ämanin Anutu unitä nibäwän udegän api tägawek. ^{4^p} Unitäwä äma kuduŋtagän inita biŋam tänpänj man bureni yäpmänpänj bänepi-ken pekta nadäk täyak. ⁵ U imata, Anutu kubä-tägän it nimitak. Ba bämop äma bureni kubägan, Anutu ba äma nin bämopnin-ken it täyak u äma äworewani Jesu Kristo. ^{6^q} Kristo unitä kadäni iwoyäwani-ken ämawebe kuduŋtagän mominin täŋo kowata däpmänj tärekta gupi iniŋ kireŋkuk. Ude täŋkuko uwä kwawak ŋode niwoŋäretak; Anutu u ämawebe kuduŋtagän waki keru-ken nanik yämagutta nadäk täyak. ^{7^r} Unita näk ämawebe Manbiŋam Täga u yänjahänpänj yäwetta ba aposoro ude iretta yänpänj iwoyänpänj nepmaŋpani. Tänpäkaŋ guŋ äbotken man bureni-inik ba nadäkinik täŋo mebäri yäwetpänj

^k 1:17 Rom 16:27 ^l 1:18 1Ti 6:12; Jud 3 ^m 1:19 1Ti 3:9 ⁿ 1:20 2Ti 4:14-15, 1Ko 5:5
^o 2:2 Efe 6:18; Plp 4:6 ^p 2:4 Ese 18:23, 1Ti 4:10, 2Pi 3:9; Rom 3:29-30; Hib 12:24 ^q 2:6 Gal 1:4
^r 2:7 Apos 9:15; Gal 2:7-8, 2Ti 1:11

yäwoŋäreкта yäwoŋärewani äma täŋo piä ude yän namani. Man uwä jop nämo, bureni yäyat!

Ämawebe täŋo man

⁸Eruk, ämanita ŋode yäyat; Äma komeni komeni, siwoŋi itkaŋ Anutuken ket kewatpäŋ kaŋ yänjapik täŋput. Ude täŋpäŋ noriye-kät kokwawak ba iwan nämo täneŋ. Nämo, irit kuŋat-kuŋari pakigän kaŋ kuŋarut.

⁹^s Ba webeta udegän ŋode yäwa; Webewä tek ähan nadäwani kaŋ täŋpäŋ yäpmäj kuŋarut. Inita nadäwä äpani täŋpöpäŋ ämatä gäripi nibäwut yänpäŋ gupita epmäget taŋi nämo täneŋ. Täŋpäŋ gwäk pujiŋ topmäk-topmäk täŋpäŋ nämo kuŋatneŋ. Ba omäk meran, gwäki ärowani nämo meran täŋ yäpmäj kuŋatneŋ. ¹⁰^t Nämo inik. Webe, Ekäni täŋo gäripi terakgän kuŋatnayän yäk täkaŋ unitäwä täŋkentäk-kentäk piä täŋpeŋ kuŋarirä uyaku api tägawek.

¹¹Täŋpäŋ Anutu täŋo käbeyä-ken webewä, kwikinik äpani itkaŋ juku peŋpäŋ nadäk-nadäk piä täk täkot. ¹²^u Täŋpakaŋ webetä ämani Anutu täŋo manpäŋ yäwetpäŋ yäwoŋäreк piä ude täkta ba intäjukun täŋ yämikta nämo nadän yämitat. Uwä käbeyä-ken man kum itneŋ. ¹³^v U mebäri ŋodeta; Anututä Adam jukun täŋkaŋ Iv mäden tewän ahänjkuko unita webetä intäjukun itta bitnätat. ¹⁴^w Ba Adamtä täŋyabäk täŋo mäheми nämo nadän imiŋkuk. Webenitä nadän imiŋpäŋ momiken maŋkuk. ¹⁵Upänkaŋ webewä nanak bäyak-bäyak terak Anututä api yäpän täganenŋ. Bureni, webe u nadäkinik, bänep iron ikek, bänep siwoŋi ba nadäk-nadäk täga terak kuŋatnayän täŋo uwä Anututä api täŋkentän yämek.

Äbot täŋpanita watä äma täŋo man

3 ¹^x ŋode nadä; Äma kubätä äbot täŋpani täŋo watä äma kubä ude itta nadäweko uwä piä täga täŋpayän nadatak yän yäneŋ. Man u bureni-inik. ²^y Upänkaŋ äma kubätä watä äma piä u täkta nadänpäŋä uwä ämawebe iŋamiken kädet siwoŋi terak kuŋareк. Uwä webe kubägän yäpani. U irit kuŋat-kuŋarita watäni itkaŋ nadäk-nadäk täga Anutu-ken nanik yäpmäj kuŋarani. U iron terak kuŋarani. U yänpäŋ-yäwoŋäreк piä säkgämän täŋpani. ³Täŋkaŋ ume komita ämäŋi nämo täŋpani. Täŋkaŋ ämik täŋpani nämo, äma kwini, komi nämo, säkgämän-inik kuŋarani. Ba moneŋ tuŋumta nadän gäripi-inik nämo täŋpani. ⁴Äma uwä iniken webe nanakta watäni säkgämän it yämiŋpäŋ äperiye nanakiye yänpäŋ-yäwoŋäreк täŋirän nani oraŋ imiŋpäŋ mani buramiŋpäŋ kuŋarani. ⁵Unita jide nadätan? Äma kubätä webeni nanakiye watä säkgämän

^s 2:9 1Pi 3:3-5 ^t 2:10 1Ti 5:10 ^u 2:12 1Ko 14:34 ^v 2:13 Stt 2:7,22, 1Ko 11:8-9

^w 2:14 2Ko 11:3 ^x 3:1 Apos 20:28 ^y 3:2 Tai 1:6-9

nämo it yämeko uwä jide tänpän Anutu täño äbot tänpäni ämawebeta watä säkgämän it yämek? ⁶Tänpäkañ bänep apigän äyänjurani kubätä äbot tänpänita watä nämo irek. Äma udewanitä inita nadäwän ärowani tänjirän Anututä Satanta täñkuko ude, manken tewekta. ^{7z} Ba ugän nämo. Äma kubätä watä äma piä yäpmäkta nadäweko uwä ämawebe Jesuta nadäkinik nämo tänpäni inamiken siwoñi kuñarirän äma täga yän iwerani. Täñ, äma udewani nämowä ämawebetä yänpän-kañiwat tänjirä Satantä bänepi tänpän guñ tawäpäñ buñep-ken tewekta.

⁸Äbot tänpäni täño täñkentäk äma imaka, ämawebe inamiken siwoñi kuñatkañ tänyäkñarani nämo tänpäni. Täñkañ ume komi nañkañ tängunguñ nämo tänpäni. Ba moneñ äma tänyäkñarani tänpän moneñ tuñum jop nämo yäpani. ⁹Täñkañ äma u Anutu iwat-iwat kädet Anututä ini kwawak niwoñäreñkuko u inñit-inik tänpän Anutu inamiken bänepi kuräki-inik irani. ¹⁰Tänpäkañ pengänä täktäki ba irit kuñat-kuñari yabänpän-nadäk tänpän käderi täga täñpeko uwä, eruk piä yämen. ^{11 a} Tänpän webeniye udegän, ämawebeniye inamiken siwoñi kuñarani ba man äyänutpäñ yäkyäk nämo tänpäni. Uwä kwikinik itkañ bänepita watäni itpäñ man bureniñän yänpän kuñarani. ¹²Tänpäkañ äbot tänpäni täño täñkentäk äma uwä webe kubägän yäpmänpän äperi nanak ba watäniyeta säkgämän yabän yäwarani. ¹³Eruk, täñkentäk äma piäni tänpewä tagak täkañ uwä wäpi biñam säkgämän ahäk täkañ. Ba nadäkiniki kehäromigän inñitpäñ unitäño mebäri yänahäkta bätakigän nadäk täkañ.

Anutu iwat-iwat kädet unitäño mebäri-inik

¹⁴Timoti, näk gäkken bäräñeñ ärekta nadätat upänkañ ñodeta yänpän man ño intäjukun kudän tänpän gamitat. ^{15 b} Ude tänpän imaka kubätä gäkken ärekta kädet tänpipiñ nameko uwä, eruk man ño daniñpäñ nadänkañ Anutu täño äbot nin kädet siwoñi u ba u täga iwatne yän ket nadäwen. Tänpäkañ Anutu täño äboriye nin uwä Anutu irit mäheми täño äbot bureni. Nadätan? Anutu täño äbot pähap uwä man bureni täño meham ba bek bämopi ude itkañ. ^{16 c} Bureni-inik, Anutu Bureni iwat-iwat kädet unitäño mebäri-inik u imaka täñi pähap kubä! Anututä ini niwoñäreñkuko uwä ñode;

Äma äworeñirän ämawebetä kañkuñ.

Munapiktä unitäño täktäki u siwoñi-inik yän niwoñäreñkuk.

Täñjirän añerotä kañkuñ.

Tänpäkañ ämatä wäpi biñam äma äbori äboriken yäpmän kuñatpäñ yänahänkuñ.

^z 3:7 2Ko 8:21 ^a 3:11 Tai 2:3 ^b 3:15 Efe 2:19-22 ^c 3:16 Jon 1:14; Mak 16:19

Tänjirä komen ämatä nadäkinik täñ imiñkuñ.
Nadäkinik täñ imiñirä Anututä kunum gänäñ yänjkñat yäpmäñ äro
wäpi biñam ikek teñkuk.

Äma täño nadäk jopi nämo iwatneñ

4 ^{1d} Munapiktä kwawak ñode yänjahäk täyak; Kämiwä äma ätutä Anutu täño man peñpäñ Satan täño äboriye unitäño yän-yäkñarani man ba mäjo täño jop manman api nadän yämineñ. ²Tänpäkañ äma man udewani yänjahäk täkañ uwä jopman yäwani. U bänepitä kudän u siwoñi yän nadäk täkañ u nadän parit tänpäñ äma jop yän-yäkñatpäñ yäjiwät man mebäri mebäri ñode yäk täkañ; ^{3e} Webe yäpmäkta yäjiwārani yäk. Gubañigän itkot yäk. Ba, ketem ätu nämo näneñ yän yäk täkañ. Ude yäk täkañ upänkañ ketem uwä Anututä peñ moreñkuk. Ketem u ämawebe nadäkinik ikek itpäñ man bureni bänepi-ken pewani unitä bänep täga man iwetpäñ näneñta yänjkuk. ^{4f} Imaka kuduptagän Anutu-ken nanik ahäwani uwä tägagän. Unita äma kubätä u nakta yäjiwätñañi nämo. Nämoinik, bänep täga man iwetpäñ u kuduptagän täga yäpmäñpäñ näne. ⁵Ude täñitna Anutu täño man ba bänep täga man unitä ketem terak äronjirän Anutu iñamiken nintä nakta biñam täk täkañ.

Timotita jukuman ätu

⁶Eruk Timoti, gäk äbot täñpani notkaye man ño yäwetpäñ yäwoñäreñ täñpayäñ täno uwä Jesu Kristo täño piä ämani, man buramik ämani ude api iren. Täñkañ nadäkinik täño man ba Anutu täño man mebäri bureni nadänpäñ buramiñ yäpmäñ äbuno unitä bänepka täño ketem ude täñjirän api kuñaren. ^{7g} Täñpäkañ äma jop manman yäwani täño kobap man ba Anututa nämo nadäwani täño jop manman u nadäkta kañ bitnä. Man udewani mäde ut imiñpäñ Ekäni täño käderita yänpäñ-nadäk tänpäñ nadäkinikka täñkehärom täyi. ^{8h} Nadätan? Gupnin täñpidäm takta täñoret u täga täñkentän nimik täyak upänkañ bänep täñpidäm tänpäñ Ekäni täño käderi siwoñi iwat-iwat u imaka bureni-inik. Unitäwä kome terak ño, ba kämi kunum gänäñ bok, täñkentäk bureni pewän ahän nimikta biñam yäwani. ⁹ⁱ Man ñowä bureni-inik. U ämawebe kuduptagän yäpmäñpäñ bänepninken penañi. ^{10j} Täñpäkañ unitäño bureni yäpmäkta nin nämo gaña täñkañ gwäk duñduñ piä pähap täk takamäñ. Täñkañ Anutu irit mäheñi, unitäño kehäromi terak yengämina pek täkañ. Anutu uwä ämawebe kuduptagän waki keriken nanik yämagutta kehäromi pat imitak. Täñpäkañ kehäromini uwä nadäkinik täñpani nin waki keriken nanik nimagutkuko ubayänj!

^d 4:1 2Ti 3:1, 2Pi 3:3, 1Jo 2:18; Jud 18 ^e 4:3 Stt 9:3; Rom 14:6, 1Ko 10:30-31

^f 4:4 Stt 1:31; Apos 10:15 ^g 4:7 1Ti 1:4, 6:20, 2Ti 2:16 ^h 4:8 1Ti 6:6 ⁱ 4:9 1Ti 1:15

^j 4:10 1Ti 2:3-4

¹¹Timoti, man gäwetat ɲo kudup yäwetpän yäwoŋärek täk täyi. ¹²^kTänpän gäk äma gubaŋi unita yänpän ämawebetä gäka nadäwä äpani nämo täŋpek. Gäk bänep iron ba nadäkinikka nitek, ba bänep siwoŋi terak itkaŋ man yäkyäka ba täktäkkatä äbot täŋpani kädet siwoŋi kaŋ yäwoŋäre. Ude täŋiri udegän täk täkot. ¹³Ude tänpän näka itsämänkaŋ Anutu täŋo man daniŋpän yäwoŋärek täŋit, unitäŋo mebäri bureni yäwetpän yäwoŋärek tänpän, kädet siwoŋi iwatta peŋ yäwet täyi. ¹⁴^lTänpän intäjukun ämatä Munapik-ken nanik man yänahänpän keru gwäka terak peŋirä piä täkta Anutu täŋo iron yäpuno unita nadäsi. Iron unitäŋo bureni pewi putärewekta kehärom tänpän kaŋ yäpmän kuŋat. ¹⁵^mTänpän piäka u täŋ-dämiŋiri burenitä ahänpän parirän kaŋ kawut. ¹⁶Tänkaŋ gäkŋaken irit kuŋat-kuŋatkata ba man yäwetpän yäwoŋärek täk täyan unitä siwoŋi itta watäni itpän kaŋ kuŋat. Ude täŋkaŋ gwäk pimiŋpän täŋpayän täno uyaku ämawebe gäkŋo man nadäk täkaŋ u, ba gäkŋa bok, irit täga api kaŋ-ahäneŋ.

Äbot täŋpani ämawebejiye tägagän täŋ yämineŋ

5 ¹ⁿTimoti, äma ekäni kubätä goret kubä täŋirän man jäpi nämo iweren. Nämo, yäpä-siwoŋtak man kwini terak iweren, gäkŋaken nanka iwereno udegän. Ba äma gubaŋi gubaŋi udegän, gäkŋaken notkayeta täŋ yämeno udegän täŋ yämen. ²Ba gäkŋaken meŋkata täŋ imeno udegän webe ekäni ekänita täŋ yämen. Ba webe gubaŋi gubaŋi udegän, gäkŋaken wanotkayeta täŋ yämeno udegän kädet siwoŋi terak täŋ yämen.

³Tänpän webe kajat u oraŋ yämen. U webe täŋkentäkiye nämo udewanita yäyat. ⁴Tänpakaŋ webe kajat kubä äperiye nanak ba äbekiye oraniye nitek tänpäwä, yäwetpän yäwoŋärek täŋiri miŋi ba äbeki pähap u täŋkentän imineŋ. Ude täneŋo uwä Anutu iniŋ oretoret kädet bureni täneŋ. Ude tänpän kowata komi nadänpän watä it yämeko uwä udegän täŋ imineŋ. Ude täŋirä Anututä yabäwän tägawek. ⁵^oTänpakaŋ webe kajat bureni-inikä, inigän-inik itkaŋ Anutu kwasikotpän kepma bipani Anutu-ken täŋkentäka yänapik täkaŋ. ⁶Tän, webe kajat kubätä iniken gärip terak kuŋareko uwä kodak itak upänkaŋ kumbani yän iwetneŋ. ⁷Unita Timoti, man uwä kehäromigän yäweri nadänpän Anutu ba ämawebe inamiken momi nämo, siwoŋigän kuŋat täkot. ⁸Tänpakaŋ äbot täŋpani kubätä äboriye ba nägät moräkiye yabänpän nämo täŋkentän yämeko, ba bänep iron kädet nämo täŋ yämeko uwä äma udewanita u nadäkiniki peŋpän Anutu kakätäk-inik täyak ubayän yän nadäneŋ. Unitäŋo kudän wakitä Anututa nämo nadäwani äma täŋo yärepmitak.

^k 4:12 Tai 2:15 ^l 4:14 2Ti 1:6; Apos 6:6, 8:17 ^m 4:15 1Ti 5:22 ⁿ 5:1 Wkp 19:32
^o 5:5 Luk 2:37, 18:7

⁹Tānpākaŋ webe kajat kubā webe pāhap tānpāŋ obaŋ 60 ude tārewani, āma kubāgān yāpani udewani ābot tānpani-ken tāŋkentāk yāpmākta wāpi webe kajat tāŋo wāpi tawaŋ terak tāga penen. ¹⁰^p Webe uwā tāŋkentāk piā tānpani ba nāmo tānpani unitāŋo mebāri kakta āma ātu ŋode yāwet yabāneŋ; Āperiye nanak jide ude yabāŋ yāwatukuk? Ba āma kudupitā ahāŋ iminirā jide ude tāŋkentāŋ yāmiŋkuk? Ba āma Anutu tāŋo man yāpmāŋ kuŋarani iron jide tāŋ yāmiŋkuk? Ba āma bārāpi nikekta tāŋkentāk jide ude tāŋ yāmiŋkuk? Ba iron kādet ātu jide ude tāŋkuk? Kādet udewanita yāwetpāŋ nadāk tāŋirā tāgawāpāŋ eruk, webe u ābot tānpani tāŋo tāŋkentāk tāga yāpek.

¹¹⁻¹²Upāŋkaŋ webe kajat gupi kodakitā tāŋkentāk yāpmākta wāpnin tawaŋ terak kudān tāwut yāŋ yāneŋo uwā yājiwātneŋ. Imata, kajari udewani uwā kaŋgāriptā tāŋpewān Jesu māde ut imiŋpāŋ yāŋkehāromtak man webe kajat wāpi tawaŋ terak itta yāneŋo u irepmiŋpāŋ āneŋi āma kubā yāpmākta nadāneŋ. Ude tānpāŋ man bian yāneŋo u utpāŋ momi tāneŋ. ¹³^q Webe udewani uwā piāni nāmo bumik, iniken gārip terak eŋi āro tāpātek tāŋtāŋ kuŋat tākaŋ. Tānpākaŋ ugān nāmo. U āmawebe yānpāŋ-yabāŋ yāwat tāŋkaŋ man waki mebāri mebāri yāŋ-danik tākaŋ. ¹⁴^r Unita nāk ŋode yāyat; Webe kajat gupi kodaki udewani āma āneŋi yāpmāŋpāŋ nanak bāyaŋpāŋ eŋi ba ironiŋiye nādananita watā piā tāŋpeŋ kuŋatnaŋi. Ude tāŋirā iwantā yabāŋpāŋ man waki yāwetta manta wāyāknēwā wawāpāŋ itneŋ. ¹⁵Timoti, nadātan? Ābot tānpani webe kajat ātu kādet siwoŋi irepmiŋpāŋ Satan tāŋo kādet iwat tākaŋ.

¹⁶Tānpākaŋ nadākinik tānpani webe kubā tāŋo ābotken nanik kubātā webe kajat ude ireko uwā, webe unitā kajari unita watāni tāga it imek. Ude tāneŋo uyaku ābot tānpani ātutā webe kajat udewani watāni itta nāmo api tāŋbārāp tāneŋ. Upāŋkaŋ webe kajat inigān-inik irani uwā, ābot tāŋpanitā watāni tāga itneŋ.

Ābot tānpanita watā irit tāŋo man

¹⁷^s Ābot tānpani tāŋo watā āma piā sākgāmān tāŋpanita piā tāŋo gwāki yāmineŋ. Tānpākaŋ u bāmopi-ken nanik Anutu tāŋo man mebāri bureni yāwetpāŋ yāwoŋārek ba yāŋahāk-ahāk kādāni kādāni tāk tākaŋ āma unita gwāki taŋi yāmineŋ. ¹⁸^t Unitawā Anutu tāŋo man kudān tāwani ŋode itak u nadākaŋ;

Bulimākautā piā tāŋ gamiŋkaŋ ketem morāki nāŋpayāŋ tāŋirān nāmo yājiwāren. Ketem nāŋpeko uwā piā tāŋo gwāki. Lo 25:4

Ba man kubä ñode;

Piä ämatä piä täño gwäki täga yäpek.

Luk 10:7

19 ^u Tänpäkañ äma kubä-tägän äbot täñpani täño watä äma kubä manken tewa yän yäweko uwä nämo nadän imen. Äma yarä ba yaräkubätä yäneño uyaku nadän yämiñpäñ man piä täñpen. 20 ^v Tänpäkañ watä äma u momi täñjirän kañ-ahäweno uwä ämawebe iñamiken yäpä-siwonçtak man kehäromi iweriri äma ätu imaka, nadänpäñ umuntäneñ. 21 Tänpäkañ Timoti, Anutu, ba Jesu Kristo ba siwonçi añero äboriye u nabänjirä ñode peñ gäwetat; Jukuman gäwetat ño kudup kañ iwat. Ude täñkañ äma ätuta gäripi nadänpäñ täñkentän yämiñkañ ätuta mäde nämo ut yämen. Nämo, kuduptagänta piä uterakgän täñ yämen. 22 Täñkañ äma kubätä Anutu täño piä täñpayän yänjirän gäkä jukun tärop täñpäñ piä täkta ketka gwäki terak nämo pewen. Nämo, äma u momi pengän täñpeko uwä momi bok tädeño ujeta. Unita gäkñaken bänepka gupkata watäni iriri pakigän kañ irän. 23-25 Nadätan? Äma ätu täño momi pengän kwawak ahänjirän ämawebe kuduptagän kañpäñ nadäk täkañ. Täñ, ätu täño uwä käbop pat yämik täkañ uwä kämi yäpmän danik-danik kadäni-ken kwawak mät ahäneñ. Tänpäkañ ämawebe bämopi-ken täñkentäk-kentäk piä udegän kwawak ahäk täyak. Täñ, pengän kwawak nämo ahäk täyak uwä käbop it yäpmän kuñkä kämi mät ahäwek.

Tänpäkañ Timoti, kokka-ken käyäm kadäni kadäni täk täyan unita umegän nämo näñpen. Wain ume täpuri ätu bok näñpen.

Watä piä äma jopita man

6 ^{1 w} Timoti, gäk watä piä äma jopi, Jesuta nadän imani u ñode yäweren; In kuduptagän mähemjiye täñkentän yämiñpäñ u gämori-kengän kuñat täkot. U imata, ärowani täñ yämiñjirä Anutu täño wäpi biñam ba unitäño man bureni iniñ wärätneño ujeta. 2 ^x Tänpäkañ watä piä äma ätu täño mähemije uwä nadäkinik täñpani upänkañ ñode yänpäñ ärowani nämo täñ yämineñ; U notnapak unita unitäño mani täga uret yän nämo nadäneñ. Nämo inik! In ñode nadänañi; Mähemna ñowä Jesu täño äbotken nanik. Unita nadän imikinik täñkañ gwäk pimiñpäñ piä säkgämän täñ imik täyiwa! Unita Timoti, gäk man u wari wari yäwetpäñ yäwonjärekañ täñpäñ kädet siwonçi u iwatta bänepi täñpidäm täñ yämen.

^u 5:19 2Ko 13:1 ^v 5:20 Gal 2:14; Efe 5:11 ^w 6:1 Efe 6:5 ^x 6:2 Plm 16

Moneŋ tuŋumta nadāŋ gārip tāŋo man

^{3y} Tāŋpākaŋ man kubā ŋode; Äma ätutā man bureni yāpmāŋ äyāŋutpāŋ man inigān kubā yāŋpāŋ Ekāninin Jesu Kristo tāŋo meni jinom unita bitnāk tākaŋ. Ude tāŋpāŋ unitāŋo man kādet, yāwetpāŋ yāwoŋārek tāŋpani u māde ut imik tākaŋ. Eruk äma udewanita ŋode nadāneŋ; ^{4-5z} U inita nadāwān ärowani tāŋpākaŋ guŋinik täyak yāŋ nadāneŋ. Äma udewaniwā man bureni peŋpāŋ manbiŋam jopi-jopi terak yāŋuruk-uruk bumta yāk tākaŋ. Ude tāŋpāŋ noriye tāŋo moneŋ tuŋumta nadāŋ gārip, yāŋpāŋ-yabāŋ yāk, yāŋtāwen-tāwen ba nadāk wakiwaki, kadāni kadāni pewā ahāk tākaŋ. Äma udewani uwā bānep nadāk-nadāki paorākaŋ man bureni nāmoinik nadāŋkaŋ ŋode nadāk tākaŋ; Anutu tāŋo man yāpmāŋ kuŋaritna moneŋ tuŋum kaŋ ahāŋ nimut yāŋ nadāk tākaŋ.

^{6a} Ude nāmo, upāŋkaŋ tuŋum Anututā ähan peŋ nimani unita nadāna tēgawākaŋ Ekāni tāŋo kādet siwoŋi iwāt-iwāt unitā bureni-inik, imaka sākgāmān sākgāmān pewān ahāŋ nimek. ^{7b} Unita ŋode nadāk tākāna; Meŋnin koki gānaŋ naniktā ketāŋ äbumāŋo udegān kumāŋpāŋā ketāŋ api kune. ^{8c} Unita ketem kenta tek nadāwani yāpmāk tākamāŋ unitagān nadāk tākāna! ^{9d} Moneŋ tuŋum pāhap ätukāt yāpmākta nadāk tākaŋ uwā tāŋyabāk tāŋo buŋep gānaŋ äpmok tākaŋ. Tāŋpākaŋ imaka jopi mebāri mebārita nadāŋ gārip tāk tākaŋ unitā yepmāŋitpāŋ irit kuŋat-kuŋari tāŋpānwak tākaŋ. ^{10e} Bureni-inik! Moneŋ tuŋumta nadāŋ gārip unitāwā kādet waki mebāri mebāri tāŋo mebāri-inik täyak. Nadākaŋ? Äma ätutā kādet ude iwātpāŋ Ekāni tāŋo man kādet peŋ awāhutpāŋ bārāpi pāhap māyap kotaŋkuŋ.

Irit kehāromi yāpmākta gwāk piminen

^{11f} Tāŋpākaŋ Timoti, Anutu tāŋo äma gāhā imaka udewani kaŋ-umuntaŋ uruŋ kāda kuŋaren. Ude tāŋkaŋ siwoŋigān kuŋatpāŋ Anutu ini bumik itkaŋ, nadākinik, bānep iron nikek kuŋaren. Tāŋkaŋ kehāromigān itpāŋ ämawebe bānep kwini terak yabāŋ yāwaren. ^{12s} Tāŋkaŋ gwāk pimiŋpāŋ nadākinik bureni tāŋo kādet tēgagāmān u iwāt täyi, ämatā gwāk pimiŋpāŋ närepmirek gārepmirek tāk tākaŋ ude. Ba irit kehāromi kaŋ-ahākta kehārom taŋpāŋ kuŋat täyi. Unita nadātan? Irit kehāromi unita biŋam tākta Anututā gāmagutkuk. Tāŋpāŋ ämawebe iŋamiken Nāk Jesuta nadākinik täyat yāŋ yāŋahāŋkun-ken uken gāmagutkuk.

^{13h} Anutu, imaka kuduptagān irit ikek yāmik täyak u iŋamiken, ba Jesu Kristotā nāmo umuntaŋpāŋ Pailat iŋamiken man bureni

^y 6:3 2Ti 1:13; Gal 1:6-9 ^z 6:5 2Ti 3:8, 4:4; Tai 1:14 ^a 6:6 1Ti 4:8; Plp 4:11-12; Hib 13:5

^b 6:7 Jop 1:21; Sav 5:15 ^c 6:8 Snd 30:8 ^d 6:9 Snd 23:4, 28:22 ^e 6:10 Efe 5:5 ^f 6:11 2Ti 2:22

^s 6:12 1Ko 9:25-26, 1Ti 1:18, 2Ti 4:7 ^h 6:13 Jon 18:36-37; Jon 19:11

yāḡahāḡkuko u iḡamiken, ḡode peḡ ḡāwetat; ¹⁴ ḡāk Anutu ba āmawebe iḡamiken siwoḡḡān, momika nāmo kuḡatkaḡ piā man yāḡ gamani u iwatpāḡ tāḡpeḡ kuḡariri Ekāninin Jesu Kristo kaḡ ābān. ¹⁵ ⁱ Uwā kadāni Anututā iwoyāḡkuk-ken uken api ābek. Tāḡpākaḡ Anutu uwā irit ḡāripi nīkek itkaḡ intājukun irit piā tāḡpani bureni-inik ini kubā unitāḡān it tāyak. Uwā intājukun āma tāḡo Intājukun-inik, ba āma ekāni tāḡo Ekāni-inik. ¹⁶ ^j Anutu uwā inigān, kumāk-kumāki nāmo. U peḡyāḡeki inigān kubā u ḡānaḡ it tāyak. Peḡyāḡeki u āma kubātā u dubini-ken kuḡaḡi nāmo. Tāḡkaḡ Anutu uwā āma kubātā bian nāmo kaḡkuk ba apiḡode imaka kubātā tāḡa kānaḡi nāmo. Tāḡpākaḡ wāpi biḡam, iniḡoret-oret ba kehāromi pāḡap it imiḡkuko unitā pen it yāpmāḡ ārok tāyon. Bureni!

Imaka jopi terak nāmo yeḡḡāmā peḡeḡ

¹⁷ ^k Eruk Timoti, ābot tāḡpani ātu kome tāḡo monēḡ tuḡum tāḡi nīkek uwā ḡode yāweren; Gupi yāpmāḡ āroḡpāḡ imaka ābutkwani uterak nāmo yeḡḡāmā peḡeḡ. Nāmo inik, Anutu, tāḡbumbum pewān ahāḡ nimiḡirā unita ḡāripi nadāk tākamāḡ uterakḡān kaḡ yeḡḡāmā pewut yāḡ kaḡ yāwet. ¹⁸ Tāḡpāḡ ḡode yāwetḡān tāḡpen; Kādet tāḡatāḡa ude tāḡpāḡ tuḡum bureni tāḡo māḡemi ude kaḡ irut. Ba imaka pāke it yāmiḡkaḡ uken nanik iron tāḡpāḡ āmawebe tāḡkentāḡ yāmineḡ. ¹⁹ ^l Ude tāḡirā tuḡum bureni kunum ḡānaḡ api buḡāt yāmek. Tuḡum bureni unitā tāḡkentāḡ yāmiḡpāḡ Irit bureni-inik kāmi kaḡ-ahākta yāwani u māt kaḡ-ahāneḡ.

²⁰ ^m Tāḡpākaḡ Timoti, piā yāḡ gamani u watāni itpāḡ kaḡ yāpmāḡ kuḡat. Āma ātutā Nin nadāna-tārewani yāḡkaḡ man jopi yāḡpāḡ-nadāk tāk tākaḡ, unita māde kaḡ ut yāmi. Man u Anutu-ken nanik nāmo. ²¹ ⁿ Āma ātu man uterak wohutpāḡ nadākiniki tāḡo kādet kakātāḡirā putāreḡkuk.

Eruk uba. Anutu tāḡo orakoraktā in kudup terak āroton.

ⁱ 6:15 Lo 10:17; Rev 17:14 ^j 6:16 Kis 33:20 ^k 6:17 Sam 62:10; Luk 12:20

^l 6:19 Mat 6:20 ^m 6:20 1Ti 4:7, 2Ti 1:14 ⁿ 6:21 1Ti 1:6, 2Ti 2:18